

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

SEKCE RUSISTIKY

**CAMPHILLSKÉ HNUTÍ V ZEMÍCH BÝVALÉHO
SOVĚTSKÉHO SVAZU**

CAMPHILL MOVEMENT IN THE POST-SOVIET COUNTRIES

Bakalářská práce psaná v českém jazyce

VYPRACOVALA: Nikola Jindrová

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. Mgr. Jitka Komendová, Ph.D.

2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 6. dubna 2016

podpis

Děkuji doc. Mgr. Jitce Komendové, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

podpis

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. CAMPHILLSKÉ HNUTÍ.....	6
1.1. Charakteristika.....	6
1.2. Zakladatelé	7
1.3. Dr. Karl König.....	7
1.4. První camphill	9
1.5. Historie	10
2. CAMPHILLSKÉ HNUTÍ V RUSKU	12
2.1. Camphill Světlana	17
2.2. Camphill Čisté klíče	21
2.3. REHABILITAČNÍ CENTRUM TURMALIN.....	24
3. LOTYŠSKO – CAMPHILL ROŽKALNI.....	27
4. ESTONSKO – CAMPHILL PAHKLA.....	28
ZÁVĚR.....	30
PE3IOME.....	31
BIBLIOGRAFIE.....	36
Použitá literatura.....	36
Internetové zdroje.....	37
PŘÍLOHY	40

ÚVOD

Inspirací pro napsání bakalářské práce pro mě byla účast na přednášce s názvem „Možnosti neústavní péče o lidi s postižením: Camphillské hnutí a jeho předchůdci“, kterou vedla Bc. Kateřina Matošková. Poprvé jsem se seznámila s myšlenkou camphillského hnutí, které je alternativní péčí o mentálně postižené osoby. Jedná se o celosvětový fenomén, který je založen na antroposofickém myšlení Rudolfa Steinera.

Cílem mé práce je přiblížit myšlenku camphillského hnutí, filozofická východiska, vznik, vývoj, popis a podstatu fungování komunit v zemích bývalého Sovětského svazu.

Předkládaná práce je rozdělena do čtyř větších částí. V první kapitole se zaměřím na obecné pojetí camphillského hnutí, představím zakladatele dr. Karla Königa, vznik první komunity a popíšu vývoj a rozšíření myšlenky ve světě. V druhé části se budu zabývat situací hnutí v Rusku, camphillem Světlana, Čisté klíče a představím další alternativu péče Rehabilitační centrum Turmalin. V posledních dvou kapitolách se zaměřím na situaci v dalších zemích Sovětského svazu, zejména v Lotyšsku a Estonsku.

Vycházím z analýzy odborné literatury, novinových článků, webových stránek konkrétních komunit, videí o fungování a materiálů zapůjčených v camphillské komunitě. Z mé návštěvy v jediné české komunitě v Českých Kopistech, která se nachází nedaleko od Terezína, jsem získala osobní zkušenosti soužití s postiženými v jedné domácnosti. Vedla jsem rozhovory s uživateli, pracovníky a se zakladatelem komunity panem Ing. Petrem Nejtkem, který mě informoval o vzniku camphillského hnutí v Rusku.

1. CAMPHILLSKÉ HNUTÍ

Camphillské hnutí vychází z antroposofického myšlení Rudolfa Steinera. S jeho filozofií je úzce spojena waldorfská škola, která je velmi důležitá v životě camphillské komunity.¹ Základní myšlenky jsou založeny na sociální trojčlennosti Rudolfa Steinera, která souvisí s hesly Velké francouzské revoluce: **svoboda v oblasti duchovní** (kulturní a umělecké), **rovnost v oblasti právní** (demokratické rozhodování), **bratrství v oblasti hospodářské** (rozdělování společných prostředků na základě individuálních potřeb).² Z učení R. Steinera vychází rovněž biodynamické hospodářství či eurytmie, které hrají významnou roli v životě camphillských komunit.

1.1. Charakteristika

Camphillské hnutí je alternativní péče o mentálně postižené. Pod slovem „camphill“ si můžeme představit domovy nebo farmy, ve kterých žijí mentálně postižení lidé společně se zdravými lidmi jako jedna rodina. Přesněji řečeno, jedná se o komunitní domovy pro dospělé lidi s mentálním postižením, kteří jsou připravováni na samostatnější život ve cvičné domácnosti při komunitním soužití. Zejména jde o nácvik úklidu, vaření, spolupráce, vzájemné pomoci a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Spolu s nimi tam žijí i odborní terapeuti nebo sociální pracovníci, kteří jim nejen pomáhají zvládat každodenní činnosti, ale jsou pro ně oporou a přáteli, se kterými mohou vést normální život. Naopak v ústavech nejsou součástí žádné rodiny, ale jsou zde označováni jako nemocní lidé. Nejčastěji jde o lidi s mentálním (duševním) postižením, kteří se nedokážou uplatnit na trhu práce při samostatném nebo podporovaném zaměstnání, ale zároveň jsou schopni rozvíjet své pracovní schopnosti a dovednosti a potřebují asistenci v osobní a sociální oblasti.

¹ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 17

² STEINER, Rudolf. *Trojčlennost jako inspirace*. Fabula, Olomouc, 2014

2.1. Zakladatelé

Za předního zakladatele Camphillského hnutí je považován dr. Karl König. Není jediný, který se snažil o vybudování camphillských komunit. V letech 1936-1938 ve Vídni kolem sebe soustředil skupinku lidí se stejnými zájmy, kteří se zabývali antroposofií a léčebnou pedagogikou. Do skupiny spoluzakladatelů patří manželka Königa Tilla Maasberg, Anke Weihs, Thomas Weihs, Alix Roth a další.³ Nesmíme opomenout zakladatele Camphillu u nás v České republice pana Ing. Petra Nejtku, který se s hnutím seznámil v Norsku, kam v roce 1969 emigroval. Mezi norskými přáteli získal počáteční finanční podporu, díky které mohl být zakoupen statek pro budoucí Camphill v Českých Kopistech.

Karl König se snažil navazovat své myšlenky na původní vizi svobodného životního společenství lidí tzv. zdravých a tzv. postižených, která vzešla z idejí děl Jana Ámose Komenského, hraběte Ludvíka van Zinzendorfa a Roberta Owena. Všichni tři usilovali ve své době o reformu lidského společenství, nového sociálního uspořádání, které by bylo založeno na pravém bratrství. Po smrti Owena se objevuje další osobnost, která svými myšlenkami pokračuje na společném úsilí – Rudolf Steiner. Prošel cestou od učitele, filosofa až k sociálnímu reformátorovi, který ukázal rovněž nové cesty v mnoha oblastech lidské činnosti. Zejména v medicíně, výchově, léčebné pedagogice, zemědělství, farmacii i architektuře. Tímto dal podněty pro další pokračování a rozšiřování camphillského společenství.

2.2. Dr. Karl König

Dr. Karl König je nejvýznamnější osobností v oblasti camphillských komunit ve světě. Narodil se v židovské rodině dne 25. září 1902 ve Vídni. Studoval medicínu, ale byl mimořádně činný i v jiných oblastech, především v pedagogice a výzkumu. Zabýval se Goetheovými výzkumy přírody. Pracoval v Embryologickém ústavu ve Vídni a již ve 23 letech publikoval svůj první výzkum. V roce 1921 se díky Steinerovým přednáškám

³ PHETHEAN, J. *Camphill School Aberdeen: History* [online]. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.camphillschools.org.uk/page/history>

seznámil s filozofií a duchovním životem. Později sám přednášel na antroposofické konferenci a pracoval na dětské klinice, kde sbíral zkušenosti. Podstatným krokem se pro další orientaci Karla Königa stala práce v Klinickém a terapeutickém ústavu.⁴ Zde si prohluboval znalosti a hlavně svůj antroposofický přístup k medicíně, což se stalo inspirací pro jeho spisovatelské období. Ve spolupráci s lékaři a opatrovníky lidí s postižením vybudoval König základy léčebně pedagogické metodiky. Mezi jeho známé publikace řadíme: „Bratři a sestry“, „Lidská duše“ a „První tři roky života dítěte“. Jeho spisovatelská dráha se neorientovala pouze na obor léčebná pedagogika, ale i embryologie, zoologie, psal básně a dramatické hry, zejména pro divadelní představení v camphillech.⁵

„Brzy po svém příchodu na kliniku spatřil na týdenní slavnosti těžce handicapované dítě, jak přináší zapálenou svíčku. Později k tomuto zážitku napsal, že se pro něj stal zcela zásadním – v té chvíli se rozhodl zasvětit svůj život péči a výchově postižených dětí a vybudovat zařízení jako velkou svíci, jejíž světlo by postiženým dětem pomáhalo najít cestu k naději.“⁶

Kvůli politické situaci odcestoval se svou rodinou a několika přáteli z Vídně na větrný a drsný severovýchod Skotska, kde v předvečer války pracovali na realizaci společného ideálu. Přesněji řečeno, na výstavbě vesničky, kde budou lidé s handicapem žít jako plnoprávní jedinci společně se zdravou populací.⁷

König řekl: „Domy jsou jako hlavy. Lidé žijí a pohybují se v domech právě tak, jako myšlenky žijí a pohybují se v hlavách. Když má člověk živé a vroucí myšlenky, světlo z jeho očí září na ostatní. Z domů, ve kterých žijí a pracují lidé v míru jeden s druhým, vychází takové světlo, že mnoho lidí vstoupí dovnitř a hledá zde přístřeší.“⁸

V posledních letech svého života stál König v čele celosvětového hnutí a pomáhal zakládat komunity a školy v Německu, USA, Švýcarsku, Irsku, Holandsku a ve Skandinávii. Organizoval lékařské konference pro vědce, ošetřovatelky i terapeuty.

⁴ Karl Konig Archive: Biography [online]. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.karl-koenig-archive.net/biography.htm>

⁵ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 18

⁶ Tamtéž, str. 19

⁷ Tamtéž, str. 18-19

⁸ WEIHS, Anke. *Fragments from the Story of Camphill*, 1939/40, (rukopis), str. 6

Zemřel 27. března 1966.⁹

Před svou smrtí napsal, že postižení lidé jsou skutečnými vychovateli zdravých.¹⁰

2.3. První camphill

Dr. Karl König ve Vídni kolem sebe soustředil skupinu mladých nadšenců, kteří se zabývali antroposofií a léčebnou pedagogikou. Obsazením Rakouska nacisty v březnu roku 1938 se z tisíců lidí stali uprchlíci. König s rodinou a několik mladých lidí, byli odhodláni jít kamkoliv. Jejich cílem bylo jít do země, která umožní této skupině založit komunitu s postiženými dětmi. Jako jeden z předních rakouských lékařů dostal König možnost odjet se skupinou do Británie. Odjezdu ze země předcházely dlouhé měsíce naplněné úsilím, trpělivostí a úzkostmi.¹¹ Nastěhovali se do malé fary v Kirktonu, severně od Aberdeenu.¹² „Minulost a budoucnost balancovala na hraně nože. Naše dobře zajištěné existence v Evropě skončily. Budoucnost byla více než nejistá.“ Život v domě byl těžký, nebylo tam ústřední topení ani elektřina, avšak nejtěžším pro ně bylo naučit se společně žít, setkávat se každý den, snášet se spolu a pozorovat vlastní neúspěchy. Rudolf Steiner tuto složku života nazývá „světelný průvodce“. „Člověk se může naučit vidět vlastního světelného průvodce v nitru sebe sama, ale žít v komunitě znamená opravdovou ochotu zakusit světelnou bytost v člověku a nechat toho druhého, aby ji viděl v něm. Je třeba ujít dlouhou cestu, než se naučíme milovat člověka, který nám otevřeně říká pravdu o nás samých. A než vyvineme tolik úcty a respektu, abychom totéž dokázali říci tomu druhému.“¹³

Měsíc a půl od příjezdu do Skotska přijali do komunity první postižené dítě a poté následovaly další. Podle dr. Königa „jsme zde proto, abychom vytvářeli instituci pro děti svěřené do naší péče. Vezměte tyto děti do svého života. Žijte s nimi jako

⁹ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 20

¹⁰ Tamtéž

¹¹ WEIHS, Anke. *Fragments from the Story of Camphill*, 1939/40, (rukopis) str. 1

¹² VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 18

¹³ WEIHS, Anke. *Fragments from the Story of Camphill*, 1939/40, (rukopis), str. 2-4

s rovnoprávnými lidskými bytostmi.“¹⁴

Dr. König začleňoval nedělní mše do života komunity. Vštěpoval cit pro společenské události a narozeniny. Komunita se začala rozvíjet o zemědělství, léčebnou pedagogiku a vzdělávání. Zanedlouho již v komunitě nebylo místo pro další členy, a proto hledali větší pozemek. Začátkem roku 1940 byli všichni muži z komunity internováni Německou invazí do Británie byly z komunity odebrány postupně všechny děti. Ženy se přestěhovaly do nového domu s názvem Camphill House, který se stal prvním oficiálním camphillem. Muži byli propuštěni a vrátili se zpět. A tímto návratem se začalo s budováním komunity, která se rychle rozvíjela.

„Po večerech jsme sedávali a společně hnětli těsto nové existence.“¹⁵

2.4. Historie

Historii camphillských komunit můžeme rozčlenit do pětice dekád. Vznik a rozvoj hnutí se datuje v rozmezí let 1939–1966. První dekáda je spojena s otevřením první komunity s názvem Camphill House nedaleko Aberdeen na severovýchodě Skotska. 1. červen 1940 je považován za skutečný počátek camphillského hnutí.¹⁶ V průběhu války se komunita rozrostla o další budovy, dílny a farmu. V roce 1947/48 se zde otevřela waldorfská škola, která hlavně využívala hudbu, rytmus a eurytmii. Druhá dekáda je spjatá s otevřením pátého domu pro mentálně postižené, ale nejdůležitějším rysem druhé dekády bylo rozšíření camphillu do Anglie, Irska, Jižní Afriky, Německa a USA. Ve třetí dekádě v roce 1962 bylo otevřeno centrum antroposofických konferencí s názvem Camphill Hall a myšlenka camphillů se rozšířila do Skandinávie. Do čtvrté dekády řadíme vybudování camphillu ve Finsku, Rakousku, Holandsku a ve Francii. Také se rozvíjela publikační činnost například kniha Thomase Weihse „Děti vyžadující zvláštní péči“, a magazín Camphill Correspondence. Ze začátku se camphillské hnutí zabývalo pouze dětmi a dospívajícími. V poslední dekádě se péče orientuje i na starší lidi, zejména ve Švédsku. V roce 1987 zasedal první mezinárodní kongres Camphillské rady

¹⁴ WEIHS, Anke. *Fragments from the Story of Camphill*, 1939/40, (rukopis), str. 5

¹⁵ Tamtéž, str. 19

¹⁶ *Camphill England & Wales: Camphill history* [online]. [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://www.camphill.org.uk/about/camphill-history>

v Ringwoodu s delegáty z dvaasedmdesáti center seskupených do sedmi regionů: Skotsko, Anglie a Wales, Irsko, Skandinávie, střední Evropa, Severní a Jižní Amerika. V posledních letech se utvořil nový region v oblasti postkomunistických zemí, zejména v Polsku a v některých zemích bývalého Sovětského svazu – v Estonsku a Rusku.¹⁷

V historii komunit hrají důležitou roli tzv. tři pilíře camphillského hnutí. Jedná se o 3 principy, které jsou konstrukcí všech camphillských komunit na světě. Iniciátorem těchto třech zásad je Karl König.

Prvním pilířem jsou „biblické večery.“ To znamená, že jednou za týden se sejdou obyvatelé komunity, aby strávili společný večer četbou vybraných částí Bible.

Druhým pilířem camphillské komunity je „konference o dítěti.“ Této konferenci se zúčastňují všechny osoby, které nějakým způsobem ovlivňují jeho vývoj, zejména lékař, opatrovník, vedoucí domu a terapeuti. Každý hovoří o postiženém ze svého pohledu, společně hledají jeho dovednosti, a v čem vyniká. Domlouvají nejvhodnější postupy na jeho výchovu a vývoj.

Třetí pilíř tvoří „sociální zákon“, který je založen na principu, že jedinec nebude přímo odměňován za svoji práci, ale jeho potřeby budou uspokojovány prací ostatních. V camphillech je zřízen „sociální fond“, do kterého jdou všechny příjmy členů komunity.¹⁸

Podle M. Valenty k historii komunit také patří základní trojice ustanovení camphillského desatera:

„Postižené děti jsou především lidské bytosti, které přichází z duchovní oblasti na svět a jsou vtěleny do postiženého těla, ale jejich duch zůstává nepostižený. Cokoliv učiníme při výchově postiženého dítěte, ovlivní jeho osudové určení. Je to skutečný zásah do karmy dítěte. Učitel a vychovatel se musí naučit nést odpovědnost za osudové určení svěřenců. Camphillská komunita je místo, kde handicapovaní nachází bezpečí a spolupracovníci tvořivý způsob života.“¹⁹

Na území České republiky je pouze jedna camphillská komunita. Nachází se

¹⁷ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 20-21

¹⁸ Tamtéž, str. 21-22

¹⁹ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí v Nizozemí*. Olomouc, 1993, str. 15, [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://antroposof.sk/diela_pc/valenta_camphillske_hnuti.pdf

v Českých Kopistech u Terezína. Toto občanské sdružení bylo založeno v roce 1999. Zakladatelem a iniciátorem je Petr Nejtek, který se v emigraci v Norsku poprvé seznámil s myšlenkou camphillské komunity. Zároveň je spoluzakladatelem ruského Camphillu Světlana.²⁰

3. CAMPHILLSKÉ HNUTÍ V RUSKU

Otázka camphillských komunit na území Ruska se začala utvářet v 90. letech. Mezinárodní camphillské hnutí nemá žádný ústřední orgán, který by zodpovídal za činnost všech komunit. Pro jednoduchost je hnutí rozděleno do několika oblastí. Rusko řadíme k Severnímu regionu, ke kterému také patří Norsko, Finsko, Švédsko, Lotyšsko, Estonsko a Polsko. V Rusku je camphillské hnutí zastoupeno komunitní vesničkou Světlana, která se nachází v Leningradské oblasti, a camphillem Čisté klíče ve Smolenské oblasti.²¹

Myšlenka camphillu se do Ruska donesla díky norské dobročinné organizaci, která založila v roce 1992 na tomto území první, již zmiňovaný camphill Světlana, jemuž se budeme více věnovat v následující kapitole. Spolupráce s Norskem se následně rozšířila dál do celé camphillské severní oblasti (Švédsko, Finsko, Estonsko a Lotyšsko). Poskytují si vzájemnou podporu v oblasti kulturní, vzdělávací, sociální a pomáhají si v praktických situacích.²²

Hlavní myšlenka camphillů je vyjadřována jako návrat k jednoduchému způsobu života, k pravému společenství, k obnovení spojení s přírodními cykly a zásada křesťanství. Zde mají své místo a jednoduché povolání venkovského života (zemědělec, kuchař, zahradník, pekař). Mají prostor k růstu, rozvoji osobnosti a mohou naplnit svůj potenciál. Tímto se camphillská komunita snaží osvobodit individuální osudy mentálně

²⁰ Podle ústního sdělení Ing. Petra Nejtky (spoluzakladatel camphillu), Camphill České Kopisty, dne 14. ledna 2015

²¹ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: О движении Кэмпхилл [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/camphill-movement>

²² Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: the „Norwegian Village“ [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

postižených.²³

Camphillská komunita je novým konceptem péče o osoby s mentálním postižením v Rusku. Postižení kolem osmnáctého věku mají v Rusku jen málo možností pro péči. Ti, kteří mají rodinu, mohou zůstat doma a žít dál ve společném rodinném kruhu, ale často v průběhu dne, kdy jsou ostatní členové v práci, zůstávají sami a není jim poskytována taková péče, kterou by potřebovali.²⁴

Odhaduje se, že v Rusku žije asi 10 milionů lidí s postižením.²⁵ Stát těmto lidem nabízí jen minimální pomoc a podporu. Především pro chudé rodiny mohou být děti s mentálním postižením zátěží. V mnoha zemích, tak jako i v Rusku jsou zřízeny státní instituce - ústavy, které jsou většinou přeplněné a uživatelům se tak dostává jen malé pozornosti. Z tohoto důvodu je zájem o další alternativu, jako jsou camphillské komunity, velký.

Organizace a vnitřní život camphillu je převážně na vůli členů rodiny. Každá komunita si může utvářet svá vlastní pravidla, ale camphillské komunity (i v celosvětovém pohledu) se odlišují jen v dílčích aspektech. Jejich vnitřní struktura je pro všechny obdobná, protože kopíruje model prvního camphillu v Aberdeen.²⁶

Hlavním posláním camphillské komunity je dopomoc v běžných životních situacích. Vytvářet podnětné sociální a pracovní podmínky pro uživatele, kteří jsou znevýhodněni. Individuální přístup i úcta k člověku v společenství stojí na křesťanských základech a poskytuje uživateli příležitost rozvíjet svůj vnitřní potenciál, pracovní dovednosti, uplatňovat své jedinečné schopnosti a stávat se tak vyváženou součástí celé společnosti.²⁷

Cílem služby je podporovat uživatele v rozvoji jeho vlastní, lidské jedinečnosti. Posilovat jeho samostatnost, zodpovědnost a schopnost rozhodovat se, aby se stal co nejméně závislý na poskytované službě a prohluboval tak své schopnosti. Podpora

²³ Camphill Svetlana: „*The First shall be Last, and the Last Shall be First*“ [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/first_last.html

²⁴ Camphill Svetlana: *An Impression...* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/pages/impression.html>

²⁵ PoliticalLook.ru: *Статистика инвалидности* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://politicallook.ru/social_policy/help_invalids/statistika-invalidno.html

²⁶ VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 22

²⁷ Podle ústního sdělení Tomáše Hurycha (sociální pracovník, Camphill České Kopisty) dne 14. ledna 2015

rozvoje soustředění a volných kvalit uživatele, soucítění a estetické citění, rozvahu a praktické myšlení uživatele, a to v běžných vztazích a situacích.

Úkolem chráněného bydlení je vést uživatele v jeho dílčích cílech k maximální samostatnosti. Poskytovaná služba prohlubuje a zdokonaluje návyky a dovednosti spjaté se zajištěním stravy, s péčí o domácnost, schopnost spolupracovat s ostatními a přiměřeně komunikovat. Dle svých schopností se uživatel stará o svůj pokoj, jeho zařízení a osobní věci. Spolupodílí se na domácích pracích, úklidu, výzdobě domu a přípravě kulturních akcí. Bydlení a soužití v komunitní domácnosti vede k prohloubení sociálního citění a ke spolupráci, čímž uživatel zažívá pocit potřeby a vlastní hodnoty.²⁸

V komunitě hraje důležitou roli ekologické zemědělství, venkovské prostředí, prožívání rytmu roku prostřednictvím lidových slavností, hudební a rytmické aktivity a chráněné dílny. Camphillskou domácnost můžeme popsat jako běžnou domácnost obyčejných lidí. V rodině je manželský pár, který má roli rodičů. Spolu s nimi tam žijí jejich vlastní děti a několik osob s mentálním postižením.

„Člověk se stává člověkem, když si s bližními vzájemně umožňuje prožívat tři základní sociální kvality. Žít svobodu lidského ducha. Zažívat lidskou důstojnost, rovnost a rovnoprávnost, úctu člověka k člověku. Tvořit v bratrské sounáležitosti, vzájemně se sdílet, spolupracovat.“²⁹

Podle zakladatele camphillských komunit je důležité, aby byli lidé dále vzdělávání, neměli stereotypní život v ústavech, soužili s lidmi bez postižení, byli respektováni, mohli se účastnit na kulturních akcích, zkrátka, aby poznali jaký je život za branami ústavů. V komunitě si členové navzájem pomáhají, starají se o sebe, hrají si spolu a snaží se být nezávislí. Opatrovníci zodpovídají za správný chod domácnosti a především přebírají zodpovědnost za členy rodiny s mentálním postižením.

V komunitách si zakládají na tom, aby si lidé s handicapem našli nějakou zábavnou činnost, ve které budou vynikat a hlavně, aby si uvědomili, že na světě mohou něco vytvořit. Jde o to, aby se každý ve svém nitru přesvědčil o tom, že není jen přítěží

²⁸ Podle ústního sdělení Tomáše Hurycha (sociální pracovník, Camphill České Kopisty) dne 14. ledna 2015

²⁹ Podle ústního sdělení Tomáše Hurycha (sociální pracovník, Camphill České Kopisty) dne 14. ledna 2015

pro ostatní. Proto s camphillem souvisejí i tzv. chráněné dílny, kde si uživatelé mohou vyzkoušet různé pracovní činnosti a uplatnit své dovednosti. Součástí práce v tvořivých dílnách je prostor pro aktivní vyjadřování vlastní tvořivosti, skloubení s estetickou a užitnou hodnotou výrobku a vedení uživatele k vědomému vnímání krásna a harmonie. Například tkalcovna, kde se vyrábějí různé koberce, prostírání, tašky atd., svíčkařská dílna, keramická dílna kovotepecká dílna (bižuterie), technická dílna nebo dílna na opracování dřeva. Každý uživatel podle svého zájmu a schopností si může vybrat aktivizační činnost. Má na výběr z mnoha možností – práce na poli, na zahradě, starost o dobytek, výpomoc v kuchyni a v domácnosti, práce v chráněných dílnách, úklid nebo sportovní a kulturní aktivity.³⁰

Součástí camphillu jsou i umělecké aktivizační činnosti – eurytmie a arteterapie. Eurytmie je pohybové umění, které se snaží uchopit jednotlivé formy řeči a hudby pomocí lidského těla. Jedinečnost eurytmie je dána tím, že podstata gest a pohybových forem vychází z objektivních souvislostí daných povahou řeči hudby, sociálního společenství a vnitřních dispozic člověka. U uživatelů tak dochází k rozvoji hrubé i jemné motoriky, prostorové orientace, sociálního citění a sebeuvědomění. Při arteterapii se uživatelé seznamují s různými výtvarnými a terapeutickými technikami z oblasti malování a modelování, zejména akvarelové malování do mokrého papíru, vosk, hlína, přírodní uhel, suchý pastel a mnoho dalších. Ve výtvarném umění především vnímají roční cyklus (zachycení přírodních jevů, slavnosti, svátky). V komunitě se pořádají pravidelné slavnosti, které jsou spojené s během roku a ročních období nebo s různými tradicemi – Velikonoční slavnost, Michaelská slavnost, Vánoční jarmark, masopust, karnevaly nebo různé koncerty. Na těchto akcích nechybí bohatý umělecký program, ve kterém nejčastěji účinkují uživatelé komunity. Obvykle hrají nějakou divadelní hru, zpívají, nebo hrají na hudební nástroj. Na jarmarcích prodávají své výrobky z chráněných dílen. Například koberečky, šátky, náramky, přívěšky, odznaky, hrnky, svíčky a mnoho dalších.³¹

Dalším charakteristickým prvkem camphillu je ekologické hospodářství. Vztah k přírodě díky zemědělství, zahradnictví a chovu zvířat. Lidé v komunitě hospodaří tzv. biologicko-dynamickým způsobem. V podstatě jde o to, že nepoužívají chemické látky, postřiky, umělá hnojiva, ale používají speciální přírodní přípravky pro půdu a rostliny,

³⁰ Podle ústního sdělení uživatelů Camphillu v Českých Kopistech, dne 14. ledna 2015

³¹ Podle ústního sdělení Žanety Lenhartové (matka domu, Camphill České Kopisty), dne 14. ledna 2015

kteře nijak nenarušují přírodu. Zejména jsou to rostlinné preparáty, které jsou obsaženy v kompostech. Dále používají rozprašovací přípravky z kravské mrvy. Díky přírodní rytmičnosti (úplněk, střídání ročních období, denní rytmus) se snaží v produktech udržet životní sílu, která je důležitá nejen pro lidské tělo, ale i pro duševní stránku člověka.³²

Zemědělství a výroba nejrůznějších předmětů jim umožňuje soběstačnost a nezávislost. Vypěstovanou zeleninu a ovoce převážně spotřebují sami při vaření jídel, a to například na přípravu marmelád a na další druhy zavařenin. V hlavní sezóně, nebo když mají biopotravin nadbytek, dodávají je velkoobchodům nebo bio-prodejnám. Camphill České Kopisty například prodejnám Country Life, Pro-Bio, Bioinstitut nebo Institut Veronica.³³

Harmonogram dne se většinou odvíjí od konkrétních událostí a povinností. Plán dne se musí přizpůsobit převážně ročnímu období, s tím souvisí rytmičnost dne, týdne a měsíce, který je pro camphillskou komunitu hodně důležitý. Opakující se rituály a pevný denní řád zvyšují u postižených pocit jistoty a bezpečí. Z mé vlastní zkušenosti z krátké návštěvy Camphillu v Českých Kopistech mohu potvrdit, že rituály jsou důležitou součástí komunity. Například před obědem se všichni členové chytou za ruce a společně si zazpívají a poté si všichni dohromady popřejí dobrou chuť.

Harmonogram dne se ve většině komunit nijak výrazně neliší. Pro ukázkou použijeme rytmus dne Camphillu v Českých Kopistech.

7:00 - 7:30	Budíček, ranní hygiena
7:30 - 8:00	Snídaně, pitný režim, úklid po snídani
8:00 - 8:30	Ranní kruh - plánování dne a jeho zahájení básničkou, písničkou a protažením
8:30 - 10:00	Aktivizační činnosti
10:00 - 10:30	Čajová pauza
10:30 - 12:00	Aktivizační činnosti
12:00 - 13:00	Oběd (částečně v BIO-kvalitě) a úklid kuchyně
13:00 - 14:30	Polední klid, odpočinek
14:30 - 15:00	Svačina, čaj, káva, kakao, bylinný macerát, džus, sušenka, pečivo, ovoce
15:00 - 17:00	Aktivizační činnosti
17:00 - 17:30	Osobní volno

³² VALENTA M.: *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1994, str. 12

³³ Podle ústního sdělení Žanety Lenhartové (matka domu, Camphill České Kopisty), dne 14. ledna 2015

17:30 - 18:00 Příprava večeře

18:00 - 19:00 Večeře, zhodnocení dne a jeho ukončení krátkým čtením z Bible, úklid kuchyně

od 19:00 Volný program, poslech hudby, čtení, hry, případně společný program

po 22:00 Noční klid

3.1. Camphill Světlana

Camphillská komunita Světlana je hlavním centrem hnutí ve východní Evropě. Jedná se o první komunitu, která byla založena na území Ruska. Světlana se nachází v Leningradské oblasti v blízkosti Ladožského jezera asi 160 km od Petrohradu.³⁴ Byla založena v roce 1992 ve spolupráci s norskou dobročinnou organizací, se kterou je spjat také iniciátor camphillu u nás pan Ing. Petr Nejtek. Za zakladatele komunity Světlana je považována Margit Engel a Michael Michaelov.³⁵

Obyvatelé komunity o tomto místě napsali: „Camphill Světlana je unikátním místem v Rusku. Je to malé semínko rodící se v občanské společnosti a majákem naděje pro tisíce osob s mentálním postižením.“³⁶

Podle mluvčí komunity Světlana to byli osobní kontakty konkrétních lidí, kteří se seznámili, společně zakládali a pomáhali organizovat myšlenku camphillského hnutí v Rusku. Budování infrastruktury obce a celkové provozní náklady byly až do roku 1999 výlučně financovány norskou organizací Camphill Village Trust a později Bennett Trust, který přispěl darem ve formě zemědělské techniky. V roce 1994 Norové přivezli přes hranice dvacetipokojový dům a během několika týdnů byl týmem odborníků smontován. Tento dům byl následně pojmenován jako Fridtjof Nansen House. Inspirací pro název domu se stal norský cestovatel a diplomat Fridtjof Nansen, který se snažil o zlepšení

³⁴ „Svetlana Village Offers Therapeutic Refuge“, St. Petersburg Times, June 8, 2004. [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/pdf/StPeterburgTimes.pdf>

³⁵ Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: The „Norwegian Village“ [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

³⁶ Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: An Appeal [online]. [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

situace obyvatel během hladomoru v Rusku v roce 1920.³⁷

Další spolupráce se Skandinávií se začala rozvíjet v roce 1997, kdy skupinka stavitelů vybudovala za použití ekologicky udržitelné stavební techniky (jíl) podzemní sklep pro skladování zeleniny. O rok později byla z balíků slámy postavena chráněná dílna pro užití léčivých bylin.

V roce 2002 tým dobrovolníků z norského camphillu „Solborg“ začal pracovat na stavbě rodinného domu z balíků slámy. Poté byly po dvě léta organizovány pracovní tábory na stavbu domu. V říjnu roku 2003 přijela skupina profesionálních stavitelů ze sdružení pro alternativní stavby v Norsku. Dokončili práci a provedli nutné technické kontroly z důvodu této nové stavitelské techniky.³⁸

V současné době jsou ve Světlaně čtyři komunitní domy, které pojmu téměř 40 lidí. Zemědělská půda a zahrady činí kolem 57 hektarů a jsou provozovány v souladu s bio-dynamickými metodami.³⁹ Pěstují brambory, obilí, krmnou řepu a ostatní zeleninu. Dále zde najdeme několik hospodářských budov, kde se starají o dobytek. Obyvatelé chovají krávy, býka, telata, prasata a slepice. Jsou schopni prodat až 50 selat za rok. Každoročně na podzim pořádají porážku vybraného kusu dobytka u příležitosti nějaké společenské události, při které se sejdou i ostatní přátelé z vesnice.⁴⁰ Dále vybudovali mlékárnu, která zpracovává mléko ve formě jogurtů a sýrů, pekárnu na výrobu chleba, sušenek a koláčů pro vlastní spotřebu i na prodej ostatním obyvatelům vesnice. Vypěstovaná zelenina a byliny na zahradě jsou převážně pro jejich potřebu. Nevyužitou zeleninu a produkty prodávají na místních trzích. Tak jako v ostatních camphillech, tak i tady je hlavní činností zemědělství. Od roku 1997 se snaží být soběstační, co se týče zeleniny, mléka, masa a mléčných výrobků (tj. jogurty, sýry, smetana). Zeleninu na zimu ukládají do sklepa a ovoce uchovávají ve formě zavařenin a marmelád. Mezi další aktivity patří zahradničení, pečení a tato komunita je významná svojí hračkářskou dílnou,

³⁷ *Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: The „Norwegian Village“* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z:

http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

³⁸ *Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: The „Norwegian Village“: Building the Future* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z:

http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

³⁹ *Camphill Svetlana: General Information and Application Details: Where and Who we Are* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/general_info/general_info.html

⁴⁰ *Camphill Svetlana: An Impression...* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/pages/impression.html>

ve které uživatelé vyrábějí dřevěné panenky určené k prodeji.⁴¹

Camphill Světlana je finančně závislý na pomoci druhých. Podle mluvčí komunity „nejsme účastníci jakéhokoli státního programu, proto nepobíráme žádné finanční prostředky od státu. Poptávka po camphillech se stále zvyšuje. Mnoho osob se ocitá v zoufalství, protože nechtějí jít do státních institucí.“⁴² Stát pouze vyplácí uživatelům invalidní důchod, asi 1000 rublů měsíčně. Převážně se spoléhají na dary od soukromých organizací nebo jednotlivců a stále hledají stabilnější zdroje financování pro komunitu. V současné době i v budoucnosti nebudou schopni pokrýt všechny náklady bez cizí pomoci a dále komunitu rozvíjet. Toto místo by nemohlo existovat bez pomoci instituce Camphill village Trust of Norway.⁴³

Pracovníci se stále snaží najít pravidelný příjem k udržení komunity a na podporu celkové jistoty pokračování camphillského hnutí v Rusku. Jako mezinárodní instituce hledá podporu v tuzemsku i v zahraničí.⁴⁴

V této komunitě žije osmnáct dospělých s mentálním postižením, přibližně dvacet sociálních opatrovníků a ostatní členové rodiny jsou dobrovolníci a jejich rodiny, nebo obyčejní lidé, kteří se rozhodli vést své životy společně s postiženými, aby vytvořili stabilní a harmonickou domácnost, ve které si každý může najít své místo.⁴⁵ Poslední skupinou jsou především mladí lidé, kteří přijeli pomáhat komunitě jako dobrovolníci na kratší období. Lidé, kteří přišli do komunity, nepocházejí pouze z bývalého Sovětského svazu, ale i z Evropy a dalších kontinentů.⁴⁶ Právě toto široké spektrum obyvatel z jiných zemí obohacuje každodenní aktivity v komunitě. Obyvatelé se tak mohou dozvědět více o kultuře, jídle, jazyku a jiných zvyklostech v cizích zemích.

⁴¹ Camphill Světlana: *General Information and Application Details: Where and Who we Are* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/general_info/general_info.html

⁴² *Písemné sdělení od Сапы Хагнауэр* (mluvčí camphillu „Světlana“), dne 22. března 2016

⁴³ „Svetlana Village Offers Therapeutic Refuge“, St. Petersburg Times, June 8, 2004. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/pdf/StPeterburgTimes.pdf>

⁴⁴ Camphill Světlana: *A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: An Appeal* [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

⁴⁵ Camphill Světlana: *A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: Recreating Social Life* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

⁴⁶ Camphill Světlana: *A Pioneering Community for People with Special needs in Russia* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

Všichni lidé, kteří se rozhodli dobrovolně pracovat a žít v camphillské komunitě nazýváme spolupracovníky. Společně berou odpovědnost za sebe, za péči o mentálně postižené, za provoz domu a dílny. Ve Světlaně neexistuje žádná hierarchie. Je zde pouze zřízena tzv. rada camphillu, která je tvořena z trvalých spolupracovníků komunity. Tento rozhodovací orgán má za úkol se vypořádat se všemi aspekty a problémy, které jsou spojeny s komunitním stylem života. Nesou odpovědnost za všechny členy a snaží se co nejlépe zajistit komunitu ohledně finanční stránky.⁴⁷

V letních měsících hraje v komunitě nejdůležitější roli zemědělství a pěstování zeleniny. Z tohoto důvodu je plán pracovního týdne sestaven převážně na venkovní činnosti. Za nepříznivého počasí pracují v chráněných dílnách a vyrábějí výrobky pro sebe nebo na prodej. Během zimního období, které v této oblasti může trvat až šest měsíců, kdy je vše pokryto sněhem, jsou aktivity z velké části prováděny v teple domova. Pro tyto případy jsou jim k dispozici chráněné dílny na výrobu různých předmětů. V období zimních měsíců není plán týdne tolik náročný na práci, ale je strukturován více na kulturní aktivity. Mezi tyto aktivity patří nacvičování a předvádění různých her, často ve spojení s oslavou nebo významných událostí, učení a zpívání písní. Třikrát týdně se věnují studiu ruského nebo anglického jazyka a historii. Rádi tančí, kreslí a modelují z hlíny. V této komunitě si zakládají na interaktivním společenském životě. To znamená, že zde nenajdeme žádnou televizi. Večery jsou strávené nějakou společnou aktivitou. Vyprávění příběhů spolupracovníků z různých koutů světa jsou oblíbenou aktivitou v životě camphillu.⁴⁸ Aktivní kulturní život, který je vytvořen mezi obyvateli přináší do komunity přirozený cyklus roku díky dodržování křesťanských svátků. Oslavy jsou organizovány v duchu osobní svobody a kreativity obyvatelů.⁴⁹

V camphillu Světlana je křesťanství zásadním bodem pro způsob života. Křesťanské svátky a tradice jsou nedílnou součástí ročního rytmu a kolem každé události jsou organizovány různé kulturní akce. Každý sobotní večer patří pro čtení z Bible, zejména z Nového zákona, zhodnotí uplynulý týden a podívají se na dění ve vesnici i na

⁴⁷ *Camphill Svetlana: General Information and Application Details: What is a Co-worker?* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/general_info/general_info.html

⁴⁸ *Camphill Svetlana: An Impression...* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/pages/impression.html>

⁴⁹ *Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: Living Culture* [online]. [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

celém světě.⁵⁰

Veškeré pracovní činnosti uživatelů přispívají k rozvoji celé komunity bez ohledu na jejich omezené schopnosti. Ať se jedná o práci v domácnosti, v dílnách, na zahradě nebo na farmě, vždy mají radost z dobře provedené práce a mají pocit, že jsou pro komunitu užiteční.⁵¹

3.2. Camphill Čisté klíče

Další místo na území Ruska, kde se objevila myšlenka camphillského hnutí, se nachází v malé vesnici Peresvetovo nedaleko města Smolensk (400 km západně od Moskvy). V roce 2008 byl zakoupen pozemek o velikosti 2 ha a v roce 2009 byla zahájena stavba prvního domu pro šest uživatelů. Camphill Čisté klíče byl oficiálně otevřen v létě roku 2012.⁵²

Komunita byla založena jako součást ruské dobročinné nadace Lemniskáta pro rozvoj léčebné pedagogiky a sociální terapie.⁵³

Nadace byla založena v roce 2001 a v současné době podporuje své již tři vytvořené projekty: Rehabilitační centrum Turmalin, kterému se budeme věnovat v následující kapitole, Vzdělávací centrum Ity Wegman (program na přípravu odborných asistentů v oblasti léčebné pedagogiky) a camphillskou komunitu Čisté klíče. Ve všech svých institucích vycházejí z myšlení rakouského filozofa Rudolfa Steinera.⁵⁴

Tato komunita rozvíjí camphillské hnutí v Rusku, kde byla potlačena lidská práva po dlouhou dobu. Stále je značné množství lidí s handicapem, kteří žijí v nedůstojných podmínkách, zejména bez práce, bez možnosti dalšího rozvoje a bez odpovídající péče. V tomto camphillu se snaží ukázat alternativu v praxi, ve které je potřebná každá lidská

⁵⁰ *Camphill Svetlana: General Information and Application Details: Religion* [online]. [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/general_info/general_info.html

⁵¹ *Camphill Svetlana: A Pioneering Community for People with Special needs in Russia: Real Work* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://www.camphillsvetlana.org/pages/norwegian_village.html

⁵² *Кэмпхилл «Чистые Ключи»: About* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/about/en>

⁵³ *Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Контакты* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/contacts>

⁵⁴ *LEMNISCATE Foundation for Development of Curative Education and Social Therapy* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://lemniskata.ru/en/foundation/about/>

bylost. Hledají vzájemné porozumění ve svých odlišných hodnotách, pracují pro blaho všech a především přírody praktikováním bio-dynamického zemědělství. Vytvářejí podmínky, ve kterých si každý najde své místo pro svou užitečnost a kreativitu.⁵⁵

Za iniciátory založení camphillu Čisté klíče jsou považováni manželé Zina Levinova a Remko van der Laat, kteří mají bohaté zkušenosti s camphillským hnutím a vědomosti o antroposofické léčebné pedagogice a sociální terapii. Přispěli k organizaci Rehabilitačního centra Turmalin a od roku 2000 jsou zapojeny v programu Vzdělávacího centra léčebné pedagogiky a sociální terapie Ity Wegman. Camphill Čisté klíče je jejich dlouhodobě plánovaný sen, který se vyplnil.⁵⁶

V červenci roku 2002 do komunity začlenili první tři obyvatele se zdravotním postižením. S jejich příjezdem se život camphillu změnil. Do této doby žili v komunitě pracovníci a dobrovolníci, kteří dokončovali práci na domě, starali se o zemědělskou půdu, zahrádku a připravovali pole k osetí. Zejména to byli přátelé a dobrovolníci z centra Turmalin.⁵⁷

Po příjezdu prvních stálých obyvatelů začali organizovat svůj denní režim. Jak jsme se již dříve zmínili, rytmus dne je obdobný pro všechny camphillské komunity. Snídaně, ranní kruh, pomoc v domácnosti, venkovní práce, oběd, speciální terapie, práce v chráněných dílnách, procházky, rybaření, koupání, sběr hub a další činnosti. Začátkem nového týdne se scházejí a plánují režim dne na celý přicházející týden. V úterý se zabývají eurytmií a každý měsíc do komunity dojíždí pracovník v oblasti arteterapie. O sobotách se provádí úklid celého domu a večery jsou věnované pro čtení z Bible. V neděli pořádají různá setkání za doprovodu zpěvu, hudby a vyprávění příběhů z vlastních myšlenek a zkušeností nebo v souvislosti s Biblí.⁵⁸

Obyvatelé o těchto nedělních schůzkách napsali: „Je dobré se oprostit od

⁵⁵ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: About [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/about/en>

⁵⁶ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости: Знакомство с первыми жителями деревни! [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/post/38648922711/знакомство-с-первыми-жителями-деревни>

⁵⁷ „Camphill Village Community Chistië Kluchi“, Newsletter 2, November, 2011.[online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.karl-koenig-institute.net/russland_newsletter.pdf

⁵⁸ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости: Знакомство с первыми жителями деревни! [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/post/38648922711/знакомство-с-первыми-жителями-деревни>

každodenního života, povznést se nad ním a věnovat se úplně něčemu jinému.“⁵⁹

Během dlouhého zimního období jsou jejich činnosti zaměřené do řemeslných dílen a na práci v domácnosti. Obyvatelé komunity mají k dispozici dřevařskou dílnu, kde vyrábějí nábytek pro vlastní užití v komunitě, pekárnu a bylinnou dílnu, kde obstarávají vypěstované bylinky, ze kterých vaří léčivé čaje.⁶⁰

V komunitě žije mnoho spolupracovníků, kteří se rozhodli společně žít s lidmi se zvláštními potřebami. Mezi tyto osoby můžeme zařadit například specialistku v oblasti eurytmie, která zároveň vyučuje ve Smolenské waldorfské škole nebo spolupracovníka, který se stará o technické vymoženosti komunity. Jeho žena je učitelkou na waldorfské škole v Moskvě.⁶¹ Všichni tito lidé a mnoho dalších dobrovolníků vnášejí do života komunity nové poznatky a snaží se jí dále rozvíjet.

Obdobně jako camphill Světlana je i tato komunita financována pouze z darů dobročinných organizací, fondů a soukromníků. Obyvatelé komunity nutně potřebují finanční pomoc. Peněžní dary lze zasílat na konto dobročinné nadace Lemniskáta.⁶²

Tato camphillská komunita již dostala několik finančních darů. V první řadě je to koupě pozemku od již zmíněné dobročinné organizace Lemniskáta. Moskevský mezinárodní ženský klub je podpořil na výstavbě prvního domu.⁶³ Další peněžní dar je od sociálně-terapeutické komunity Bredablick v Nizozemí, díky které postavili skleník pro pěstování zeleniny. V poslední řadě to jsou sponzorské finanční dary, se kterými jim bylo umožněno začít stavbu druhého komunitního domu.⁶⁴

⁵⁹ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости: Знакомство с первыми жителями деревни! [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/post/38648922711/знакомство-с-первыми-жителями-деревни>

⁶⁰ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости: Мастерские [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/post/42742172616/мастерские>

⁶¹ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости: Знакомство с первыми жителями деревни! [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/post/38648922711/знакомство-с-первыми-жителями-деревни>

⁶² Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Как помочь [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/help>

⁶³ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Мы благодарны [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/thanks>

⁶⁴ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Новости [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/>

Podle obyvatelů komunity může každý pomoci, zejména sledováním jejich stránek na sociálních sítích (Facebook, Twitter). Čím více lidí se dozví o jejich komunitě, tím mají větší šanci se úspěšně rozvíjet.⁶⁵

Stále hledají zaměstnance, partnery a spolupracovníky, kteří sdílejí stejné ideály a mají zájem žít v sociálním prostředí, které společně vytvářejí.⁶⁶

3.3. Rehabilitační centrum TURMALIN

Jedná se o speciální prostředí, kde lidé se zdravotním postižením nacházejí své místo v životě, přátele a stávají se součástí velkého a složitého světa. Získávají dovednosti, které jim umožňují pracovat a užívat si života na rovnoprávném postavení s ostatními. V centru je pro uživatele k dispozici mnoho zájmových aktivit, činností a péče je zde na vysoké úrovni. Dostávají kvalitní sociální rehabilitaci, získávají a rozvíjejí své dovednosti, vytvářejí užitečné řemeslné předměty. Pohybují se ve společnosti, ve které mohou plnohodnotně komunikovat a vzdělávat se.⁶⁷

„Naším cílem je zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením a pomoc jim při realizaci jejich základních práv, mezi které patří práce, rehabilitace, sociální integrace a plnohodnotný život.“⁶⁸

Rehabilitační centrum bylo založeno v Moskvě roku 2003 dobročinnou nadací Lemniskáta. Poté se Turmalin rychle rozrůstal o nové prostory, chráněné dílny a mezi rodiči dětí se zvláštními potřebami se stal uznávaným. K dispozici mají svíčkařskou, tesařskou, keramickou a tkalcovskou dílnu. V roce 2007 otevřeli dílnu pro batikování a od roku 2009 mají možnost pracovat v dílně na výrobu loutek. V roce 2010 prošlo centrum rekonstrukcí, bylo rozšířeno o další patro, kde byla zhotovena jídelna,

⁶⁵ Кэмпхилл «Чистые Ключи»: Как помочь [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/help>

⁶⁶ Тамtéž

⁶⁷ Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

⁶⁸ Благо.ру: Турмалин — реабилитационный центр [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://blago.ru/want_to_help/50/?tab=about

společenská místnost a knihovna.⁶⁹

Tato nestátní charitativní instituce je určená pro stacionární péči o dospělé a děti s duševním onemocněním. Jedinečností tohoto centra je poskytnutí zaměstnat handicapované na plný pracovní úvazek během týdne a možnost zůstat ve svých rodinách. Turmalin je jediným pracovištěm v Moskvě, které se orientuje na tuto skupinu osob se zdravotním postižením. Zaměstnanci spolu s dospělými v opatrovnictví udržují přátelské vztahy, pracují, chodí na procházky, zajímají se o umění, organizují divadelní představení, jezdí na výlety a navštěvují divadla nebo výstavy. Zmíněné činnosti jim pomáhají vytvářet příjemné prostředí v oblasti léčebné pedagogiky, aby prožili svůj život naplněný smyslem a radostí. Režim dne je postaven na již zmíněných pracích v řemeslných a uměleckých dílnách a na podílení skupinových rehabilitačních sezení ráno a večer (tzv. ranní a večerní kruh). Při těchto setkáních se mladí lidé naučí vyjadřovat své myšlenky a pocity, hrají různá divadelní představení, které jsou spojeny s rytmem roku, oslavují spolu narozeniny, svátky a důležité události během roku.⁷⁰

V dnešním světě se lidé s vývojovými poruchami ocitají ve zranitelné části společnosti. Narození takového dítěte je pro celou rodinu zásah do jejího dalšího života. Zejména matka je ve většině případů nucena přestat pracovat, zůstat v domácnosti a starat se pouze o své dítě, které potřebuje její nepřetržitou pomoc. S přibývajícím věkem postižený ztrácí své vlastní hodnoty a přestává rozvíjet své dovednosti. V současnosti je to především kvůli moderní elektronice. Právě z tohoto důvodu je důležité, aby zde byla i taková místa, jako je centrum Turmalin. Od svého vzniku centrum pomohlo více než 60 dospělým a dětem s mentálním postižením, desítky rodin dostaly poradenství a cenné informace, jak žít s postiženým. V neposlední řadě rehabilitační centrum umožňuje studentům získat určitou praxi, která je důležitá pro jejich další vzdělání v této oblasti.⁷¹

Reakce rodičů postižených tohoto centra jsou velice potěšující a povzbuzují zaměstnance pro další rozvoj v této oblasti. Matka uživatele Igora napsala: „Pro Igora je Turmalin druhým domovem, kde se cítí dobře, svobodně, je obklopený přáteli a mentory.

⁶⁹ Турмалин: История [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://turmeline.ru/history/>

⁷⁰ Благо.ру: Турмалин — реабилитационный центр [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://blago.ru/want_to_help/50/?tab=about

⁷¹ Tamtéž

Ceníme si tohoto místa, zaměstnanců a přejeme mu mnoho dalších a úspěšných let.“⁷²

Matka Saši napsala: „Toto místo se stalo pro všechny rodným domovem a mnohému nás naučilo. Není to jen místo, kde můžete nechat dítě po celý den. Jsou zde fyzicky silnější osoby, které pomáhají slabším po schodech, obléknout se atd. Mnohokrát děkujeme všem učitelům a personálu centra za pomoc a za vše, co naučili naše děti. Vaše práce je neocenitelná.“⁷³

Matka Máši napsala: „Moje dcera navštěvuje Turmalin od roku 2004. Pokaždé jde do centra s radostí a má moc ráda učitele a děti. Doma nám podrobně vypráví o svých kamarádech a o tom, co se nového naučili. Cním si tohoto místa nejen proto, že zde získala pracovní dovednosti, ale také, že ji Turmalin přináší radost do života.“⁷⁴

Zaměstnanci o tomto místě napsali: „Myslím si, že pro každého člověka je důležité si vydobýt své kroky života. Své jedinečné stopy vytvářením krásných předmětů a utužování přátelských vztahů s ostatními. Zanecháváme na zemi výplody svých děl a vzpomínku na sebe, které se spojují do proudu dobrých skutků a pomáhají lidstvu pokročit vpřed ve svém vývoji.“⁷⁵ „Poznatky a sebepoznání v dnešní době nelze oddělit od ostatních lidí. Obraz světa, který v sobě nezahrnuje osoby se zdravotním postižením je pro nás neúplný. Naším úkolem je vytvořit místa v souladu s naším chápáním smyslu a hodnoty každého lidského života.“⁷⁶

4. LOTYŠSKO – CAMPHILL ROŽKALNI

Myšlenka pro založení camphillské komunity na území Lotyšska se zrodila u rodiny Neimani, u které byla idea vytvořit školu pro děti bez státní ani vládní pomoci.

⁷² Турмалин: Отзывы [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/testimonial/>

⁷³ Тамтэж

⁷⁴ ЖОГОЛЕВА, Татьяна. (мама Маши). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

⁷⁵ ГРИГОРЯН, Рудольф. (сотрудник центра). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

⁷⁶ ТАРАН, Елена. (методист). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

Při hledání takové školy se seznámili s myšlenkou antroposofie a s waldorfskou pedagogikou. Uvědomili si, že to je přesně typ školy, která je vhodná pro jejich děti. K vytvoření takového místa neměli dost zkušeností, a proto vzali své děti, prodali dobytek a odešli do Norska. Tam se seznámili se vším, o čem dříve snili a zjistili, že lidé mohou žít a pracovat společně, starat se o sebe, slavit svátky a hledat hlubší smysl života. V roce 1999 se rodina a jejich norský přítel vrátili do Lotyšska s cílem založit camphill na svém pozemku. Zanedlouho přivítali pomoc od norských přátel z komunity Vidaraasen, kde pobývali po dobu pěti let. Camphill se začal rychle rozvíjet o velký rodinný dům a v květnu roku 2000 přišel do komunity první postižený. Ve stejném roce přijela skupinka mladých dobrovolníků a učitelů z norské ekologické stavební školy Brobygger skolen, kteří pomáhali se stavbou nových prostor.⁷⁷

Rožkalni se nachází na severu Lotyšska v obci Valmiera. Komunita se skládá ze sociálních pracovníků, jejich rodin, dospělých s mentální retardací a dobrovolníků na krátké či dlouhé období. V současné době mají dva rodinné domy postavené z balíků slámy. V této komunitě může žít devět uživatelů a každý z nich má svůj samostatný pokoj. Celková kapacita je v rozmezí pro třicet až čtyřicet osob. I v této komunitě není televize, ale mají domácí kino. Při týdenním setkání společně sledují jimi vybraný film. V letním období je nejdůležitějším bodem biodynamické hospodářství. Obyvatelé mohou své dovednosti rozvíjet v chráněných dílnách na zpracování dřeva, potravin. Dále mají k dispozici keramickou dílnu a tkalcovnu. Je zde kladen důraz na rytmičnost dne, týdne i roku. Každé pondělí večer zpívají a v úterý je čas pro kreslení. Středa je dnem pro společné setkání a tématem diskuse je jejich společné soužití v komunitě. Ve čtvrtek jsou na programu volnočasové aktivity, v pátek probíhá výuka eurytmie a večer patří filmu. V sobotu se uklízí a večer je slavností večere, po které následuje poohlédnutí za uplynulým týdnem a čtení z Bible. Neděle je dnem volna, kdy si každý může vybrat svou zájmovou činnost. Mezi roční slavnostmi můžeme zařadit narozeniny, svátky, Vánoce, Nový rok, karneval a Velikonoce.⁷⁸

Rožkalni nemá zatím žádnou finanční podporu od státu a jsou závislí na darech a příspěvcích, podobně jako ostatní komunity. V současné době jsou každodenní náklady

⁷⁷ Rožkalni: *History* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.camphillrožkalni.lv/history/>

⁷⁸ NEIMANIS, Vilnis. *Camphill ciemata „Rožkalni” pakalpojumu apraksts*. [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://camphill.digitalteam.lv/wp-content/uploads/2015/05/Pakalpojumu-apraksts.pdf>

částečně pokryty díky invalidnímu důchodu uživatelů a místních příspěvků. Snaží se o spolupráci s místními podnikateli, ale dary pro komunitu jsou převážně ze zahraničních fondů, od organizací a jednotlivců. V blízké budoucnosti plánují vybudovat třetí rodinný dům, dílnu na výrobu mléčných výrobků a koření.⁷⁹

5. ESTONSKO – CAMPHILL PAHKLA

Camphill Pahkla se nachází v severní části Estonska, od hlavního města Tallin je vzdálen 30 km. Komunita byla založena v roce 1992 díky Margit Engel a Ester Lepik, které se v roce 1987 poprvé dozvěděly o myšlence camphillského hnutí od zakladatelů finského camphillu Sylvia-koti. Zanedlouho se myšlenka rozšířila mezi rodiče postižených dětí a ti usoudili, že tento typ komunit je zapotřebí i v Estonsku. Ester Lepik společně s Margit Engel začaly organizovat camphill, překonaly formality a v roce 1991 uzavřely dohodu o výstavbě dvou rodinných domů. V březnu roku 1992 se nastěhovali první obyvatelé. Od té doby se komunita značně rozvíjela. Vybudovali mlékárnu, chráněné dílny a další komunitní dům.⁸⁰

U příležitosti dvacátého výročí camphillu Pahkla významný estonský psychiatr, který pomáhal při budování této komunity, napsal: „Jsem rád, že vidím, jaký pokrok učinila tato komunita. Prokázali jsme, že lidé s různými handicapy jsou schopni spolupracovat. Změnili jsme chápání lidské podstaty a získali jsme respekt našich sousedů. Obyvatelé z camphillu Pahkla mohou být vzorem pro každého bez ohledu na schopnost logického myšlení.“⁸¹

V camphillu je v současné době pět rodinných domů. V každém z nich žije tři až šest mentálně postižených osob spolu s hlavou rodiny a dobrovolníky. Každý hraje určitou roli v jejich každodenním životě. Společně vytvářejí atmosféru domácí pohody,

⁷⁹ Rožkalni: *Rožkalni economic situation* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://camphill.digitalteam.lv/economic-help/>

⁸⁰ Pahkla Camphilli Kõla: *History* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://pahklack.org/?page_id=40&lang=en

⁸¹ HERODES, Jaak. *Pahkla Camphilli Kõla: History* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://pahklack.org/?page_id=40&lang=en

kde si lidé mohou navzájem důvěřovat, cítit sounáležitost a bezpečnost. To jim pomáhá lépe najít svou cestu v sociálním a pracovním životě.⁸²

Farma je známá svým bio-dynamickým zemědělstvím. K dispozici mají více než 100 ha půdy. Jsou soběstační pro sebe i pro svůj dobytek. Prodejem vypěstované zeleniny a potravin získala komunita řadu věrných zákazníků. Spolupracují s projektem BERAS, který financuje renovování mlékárny, aby jim byl z důvodu hygienických norem umožněn prodej mléka a mléčných výrobků.⁸³

Na rozvoj svých pracovních dovedností mají k dispozici svíčkářskou, bylinnou a dřevařskou dílnu, mlékárnu a tkalcovnu, kde vyrábějí na prodej koberce, tašky přes rameno, ubrusy, vlněné ponožky a šátky.⁸⁴

Podobně jako u ostatních camphillů je kulturní život komunity založen na křesťanských svátcích, které jsou oslavovány různými divadelními představeními, malbou a zpěvem.

⁸² *Pahkla Camphilli Küla: Home* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z:

http://pahklack.org/?page_id=40&lang=en

⁸³ „*Increased processing of organic foods: a key to the future*“, Ekologiskt lantbruk, 2004. [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://www.vaxteko.nu/html/sll/slu/ekologiskt_lantbruk/EKL40/EKL40H.PDF

⁸⁴ *Pahkla Camphilli Küla: Workshops* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://pahklack.org/?page_id=6&lang=en

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci popisuji fenomén camphillského hnutí. Zabývám se fungováním konkrétních komunit v Rusku, Lotyšsku a Estonsku. V první části se zaměřuji na vymezení pojmů a seznámení s camphillským hnutím. Popisuji komunity jako alternativní péči o mentálně postižené, ve kterých jsou uživatelé zapojeni do plnohodnotného života díky manuální práci v chráněných dílnách nebo v oblasti zemědělství. Rozvíjejí zde své dovednosti a získávají pocit, že jsou důležitými členy rodiny. Poukazuji na filozofické základy antroposofie Rudolfa Steinera, poté představuji zakladatele camphillských komunit dr. Karla Königa, založení první komunity s názvem Camphill House a zabývám se vývojem myšlenky do dalších zemí. V hlavní části práce se zaměřuji na komunity v zemích bývalého Sovětského svazu. Ukazuji současnou situaci v zemích a popisuji fungování konkrétních komunit.

Mým cílem práce bylo seznámit a rozšířit podstatu camphillského hnutí, protože během psaní předkládané práce jsem zjistila, že tato myšlenka není v České republice příliš známá. Jen minimálně jsem se setkala s lidmi, kteří by něco věděli o tomto hnutí. Výjimkou byla malá skupina lidí, která o camphillech věděla díky bio-dynamickému zemědělství a prodeji biopotravin.

Ve své práci nejvíce využívám své praktické zkušenosti a rozhovory, které jsem získala návštěvou Camphillu v Českých Kopistech. Byla jsem přijata do této komunity velmi vstřícným gestem, abych s nimi strávila celý den. Uživatelé mě brali jako rovnoprávného člověka a působili velmi přátelským dojmem. Byla jsem seznámena s denním harmonogramem, který jim napomáhá k soudržnosti celé komunity a k uvolnění atmosféry daného dne. Byla jsem svědkem jejich vzájemné pomoci při úklidu, přípravě oběda a práci v chráněných dílnách. Další výhodou mé návštěvy v Českých Kopistech bylo seznámení se zakladatelem komunity u nás a spoluzakladatelem camphillu Světlana s panem Petrem Nejtkem, který mi byl nápomocen se získáním informací o vývoji a založením komunity v Rusku.

РЕЗЮМЕ

Настоящая бакалаврская работа «Движение Кэмпхилл в странах бывшего Советского Союза» посвящена феномену кэмпхиллов, которые являются как организационная форма социально-педагогической помощи лицам с ограниченными возможностями.

Движение Кэмпхилл представляет собой международную сеть терапевтических сообществ, включающих школы-интернаты для детей с нарушением интеллектуального или психического развития, училища-интернаты (колледжи) для молодежи и общины для взрослых инвалидов.

Целью работы показать необходимость создавать эти места для людей с нарушением психического развития, объяснить идею движения кэмпхиллов, философские основы, возникновение, развитие, описание и сущность основных разработок общин в странах бывшего Советского Союза.

Первая часть работы посвящена представлению движения из всемирной точки зрения. Данное явление основано на антропософии Рудольфа Штайнера, точнее на его идее социальной трехчленности организма (свобода в духовной, равенство в правовой и братство в хозяйственной областях). Под словом «кэмпхилл» мы можем представить себе дома или фермы, где люди с психическими расстройствами живут в месте со здоровыми, как одна семья. Основой данных общин является создание определенного образа жизни для всех ее членов, что дает им возможность полностью реализовать свой потенциал на протяжении жизни в особом социальном окружении, в общении с природой, в хозяйственном труде и активном отдыхе. В этих домах люди учатся вести самостоятельную жизнь, варить, работать, сотрудничать с остальными друзьями и быть в контакте с социальной средой. Наряду с ними здесь живут социальные работники, терапевты и волонтеры, которые им помогают справляться с повседневной жизнью, а могут с ними вести полноценный образ жизни.

Основателем кэмпхиллского движения является австрийский педиатр

и педагог Карл Кениг, который продолжает в идеях Рудольфа Штайнера. Кениг после захвата нацистами в Австрии ушел с друзьями, у которых были похожие интересы, в Шотландию. Вместе с группой молодых врачей, художников и педагогов, он основал в 1939 году недалеко от города Абердин первую общину с детьми, имеющими нарушение развития. Официальное начало движения считается 1 июня 1940, когда был открыт первый кэмпхилл на северо-востоке Шотландии.

В конце первой части мы занимаемся историей и развитием движения в другие страны. Как мы уже сказали, возникновение движения датируется между годами 1939-1966. После открытия первой общины стало место развиваться о мастерские и фермы. Движение расширилось в Англию, Ирландию, Южную Африку, Германию и США. В 1962 году расширение в Скандинавии. Далее в Финляндию, Австрию и Францию. В 1987 - первый международный конгресс Кэмпхилл Совета, и страны были сгруппированные в семь регионов: Англия, Уэльс, Ирландия, Скандинавия, Центральная Европа, Северная и Южная Америка. В последние годы создана новая область в Польше и в некоторых странах бывшего Советского Союза - России и Эстонии.

В России кэмпхиллское движение представлено деревней «Светлана» в Волховском районе Ленинградской области и деревней «Чистые ключи» в Смоленской области. По статистикам в России насчитывается около 10 миллионов человек с ограниченными возможностями. Государство дает им очень мало финансовых средств и минимальную поддержку. Даже существуют государственные учреждения, но они очень часто переполнены и подопечные получают мало внимания. На территории России идея движения стала развиваться благодаря норвежской благотворительной организации, которая в 1992 году основала первый кэмпхилл с названием «Светлана». Община расположена в Ленинградской области недалеко от Ладожского озера около 160 км от Санкт-Петербурга.

Важную роль играет экологическое сельское хозяйство. Свои био-продукты они используют для собственных нужд общины, а в летние месяцы они их продают на местных рынках. Благодаря скотоводству они самостоятельные в области

молочных продуктов и мяса. Их трудовые навыки могут развивать в специализированных мастерских, которые являются неотъемлемой частью сообщества. Например, ткацкая мастерская для производства ковров, салфеток и сумок, далее для производства свечек и бижутерии и ремесленные и керамические мастерские. Каждый подопечный в соответствии со своими интересами и способностями может выбрать, что хочет делать, из многих деятельностей - работа на поли, в саду, помогать в кухне, работа в мастерских, уборка дома, или спортивные и культурные деятельности.

В общинах считается важным ритм дня, недели и года. Они празднуют все важные события и день рождения членов семьи. Они занимаются музыкальными и ритмическими деятельностями.

В российских кэмпхиллах недостаток финансовых средств на проживание и развитие. Общины не получают никакой регулярный доход от государства, только подопечным выплачивает пенсию по инвалидности. Кэмпхиллы полагаются на пожертвования и спонсорские дары от организаций или от физических лиц. Работники постоянно пытаются найти стабильный доход в России и за рубежом, чтобы поддерживать и развивать свои кэмпхиллские общины.

Вторая кэмпхиллская община «Чистые ключи» находится в деревне Пересветово в Кардымовском районе, Смоленской области. Данное место существует с 2012 года и было создано в рамках российского Благотворительного Фонда «Лемниската» для развития лечебной педагогики и социальной терапии.

Третье место в России, где сущностью является идея кэмпхилл движения называется Реабилитационный центр «ТУРМАЛИН», который был основан в Москве в 2003 году Благотворительным Фондом «Лемниската». В данный центр утром люди с особыми потребностями приходят и вечером уходят домой. Они здесь могут получать качественную социальную реабилитацию, приобретать и развивать навыки самостоятельной жизни. Каждый день они могут видеть результаты своих трудов, создавая ремесленные изделия, полноценно общаться, работать и учиться. Уникальность Реабилитационного Центра «Турмалин» заключается в организации занятости для взрослых инвалидов, адекватной их возрасту – трудовой деятельности. Им получается возможность, что при полной

занятости на рабочую неделю, они могут оставаться в семьях.

Между работниками центра и инвалидами дружеские отношения. Они вместе работают, едят, ходят на прогулку, занимаются искусством, ставят спектакли и посещают театры и выставки.

За годы работы центр помог более 60-ти взрослых инвалидам и детям с нарушениями интеллектуального и психического развития, оказал психологическую помощь многим родителям. На базе проходят практику студенты московских школ и университетов.

В следующей части работы мы занимались движением в Латвии и Эстонии.

На севере Латвии в деревне Валмиера находится община «Рожкални», которая была основана в 2000 году. Супруги Неймани, уехали в Норвегию, чтобы больше узнать о движении кэмпхилл. В 1999 году они вернулись с друзьями из норвежской общины «Видарасен» и вместе основали новое место для людей с особыми потребностями.

В последней части работы мы покажем кэмпхилл «Пакла», который находится на севере Эстонии от столицы Таллин около 30 км. Община была основана в 1992 году двумя женщинами - Маргит Энгел и Эстер Лепик. Они познакомились с идеей благодаря основателям кэмпхиллу в Финляндии.

Надо подчеркнуть, что их образ жизни во всех кэмпхиллских общинах похожий, потому что копируют модель первого кэмпхиллу в Шотландии. Их образ жизни стоит на христианстве, праздновании мероприятий, экологическом хозяйстве, ритму и т.д.

Движение Кэмпхилл наиболее признано в Великобритании, где оно и возникло, а сегодня стало крупнейшей частной сетью учреждений, предоставляющих услуги лицам с особыми потребностями в стране. Много кэмпхиллов находится также в Ирландии, Германии и других странах Европы и США.

На территории Чешской Республики находится только одна община. Ее найдем в деревне «Чешские Кописты» недалеко от города Терезин. Данная гражданская ассоциация была основана в 1999 году. Инициатором является Петр Нейтек, который в эмиграции в Норвегии познакомился с идеей Кэмпилл движения. Он также является одним из помощников при основании российской общины «Светлана».

BIBLIOGRAFIE

Použitá literatura:

STEINER, Rudolf. *Trojčlennost jako inspirace*. Fabula, Olomouc, 2014, ISBN: 978-80-87635-19-3

STEINER, Rudolf. *Výchova dítěte a metodika vyučování*. Baltazar, Praha 1993, ISBN: 80-900307-9-3

ŠTAMPACH, Ivan. *Antroposofie*. Votobia, Olomouc, 2000, ISBN: 80-7198-431-0

VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém*. Olomouc, 1995, ISBN: 80-7067-460-1

VALENTA, Milan. *Péče o mentálně postižené v zahraničí: Holandsko a camphillské hnutí*. Olomouc, 1993, ISBN: 80-7067-322-2

WEIHS, Anke. *Fragments from the Story of Camphill*, 1939/40, (rukopis)

Internetové zdroje:

VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí v Nizozemí*. Olomouc, 1993, str. 15, [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://antroposof.sk/diela_pc/valenta_camphillske_hnuti.pdf

PHETHEAN, J. *Camphill School Aberdeen: History* [online]. [cit. 2016-02-22].

Dostupné z: <http://www.camphillschools.org.uk/page/history>

Karl Konig Archive: Biography [online]. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.karl-koenig-archive.net/biography.htm>

Camphill England & Wales: Camphill history [online]. [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://www.camphill.org.uk/about/camphill-history>

Кэмпхилл «Чистые Ключи» [online]. Dostupné z: <http://camphill.tumblr.com/>

Camphill Svetlana [online]. Dostupné z: <http://www.camphillsvetlana.org/>

„*Svetlana Village Offers Therapeutic Refuge*“, St. Petersburg Times, June 8, 2004.

[online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z:

<http://www.camphillsvetlana.org/pdf/StPeterburgTimes.pdf>

PoliticalLook.ru: Статистика инвалидности [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z:

http://politicallook.ru/social_policy/help_invalids/statistika-invalidno.html

LEMNISCATE Foundation for Development of Curative Education and Social Therapy

[online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://lemniskata.ru/en/foundation/about/>

„*Camphill Village Community Chístië Kluchi*“, Newsletter 2, November, 2011.[online].

[cit. 2016-03-10]. Dostupné z: [http://www.karl-koenig-](http://www.karl-koenig-institute.net/russland_newsletter.pdf)

[institute.net/russland_newsletter.pdf](http://www.karl-koenig-institute.net/russland_newsletter.pdf)

Турмалин [online]. Dostupné z: <http://turmaline.ru/>

Благо.ру: Турмалин — реабилитационный центр [online]. [cit. 2016-03-15].

Dostupné z: http://blago.ru/want_to_help/50/?tab=about

ЖОГОЛЕВА, Татьяна. (мама Маши). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21].

Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

ГРИГОРЯН, Рудольф. (сотрудник центра). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21].

Dostupné z: <http://turmaline.ru/about-us/>

ТАРАН, Елена. (методист). Турмалин: О нас [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z:

<http://turmaline.ru/about-us/>

Rožkalni [online]. Dostupné z: <http://www.camphillrozkalni.lv/>

NEIMANIS, Vilnis. *Camphill ciemata „Rožkalni” pakalpojumu apraksts*. [online]. [cit. 2016-03-29].

Dostupné z: [http://camphill.digitalteam.lv/wp-](http://camphill.digitalteam.lv/wp-content/uploads/2015/05/Pakalpojumu-apraksts.pdf)

[content/uploads/2015/05/Pakalpojumu-apraksts.pdf](http://camphill.digitalteam.lv/wp-content/uploads/2015/05/Pakalpojumu-apraksts.pdf)

Pahkla Camphilli Kūla [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z:

<http://pahklack.org/?lang=en>

HERODES, Jaak. *Pahkla Camphilli Kūla: History* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné

z: http://pahklack.org/?page_id=40&lang=en

„*Increased processing of organic foods: a key to the future*“, Ekologiskt lantbruk, 2004.

[online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z:

http://www.vaxteko.nu/html/sll/slu/ekologiskt_lantbruk/EKL40/EKL40H.PDF

Ukázky z camphillu „Světlna“ v Rusku:

Dostupné z: <https://vimeo.com/14648269>

Dostupné z: <https://vimeo.com/7146193>

Dostupné z: <https://vimeo.com/6555236>

PŘÍLOHY

Obrázek 1

Zakladatel camphillského hnutí dr. Karl Konig.

Zdroj: <http://www.corbeniccamphill.co.uk/camphillMvmnt.htm>

Obrázek 2

Pozdrav z camphillu Světlana.

Zdroj: <https://www.facebook.com/CamphillSvetlana/photos/pb.250568448316048.-2207520000.1459769071./567311843308372/?type=3&theater>

Obrázek 3

Obyvatelé camphillu Světlana pracující na poli.

Zdroj: <http://www.camphillsvetlana.org/pages/gallery.html>

Obrázek 4

Výrobna sýrů v camphillu Světlana.

Zdroj: <https://www.facebook.com/CamphillSvetlana/photos/pb.250568448316048.-2207520000.1459769006./607799632592926/?type=3&theater>

Obrázek 5

Divadelní představení ve Světlaně.

Zdroj: <https://www.facebook.com/CamphillSvetlana/photos/pb.250568448316048.-2207520000.1459769012./607112109328345/?type=3&theater>

Obrázek 6

Práce v chráněné dílně.

Zdroj: <https://www.facebook.com/CamphillSvetlana/photos/pb.250568448316048.-2207520000.1459769174./549984521707771/?type=3&theater>

Obrázek 7

Pečení chleba v camphillu Čisté klíče.

Zdroj: <http://camphill.tumblr.com/post/43388633770/workshops>

Obrázek 8

Zimní radovánky v camphillu Čisté klíče.

Zdroj: <http://camphill.tumblr.com/post/39418232087/c-новым-годом-и-рождеством>

Obrázek 9

Výrobky uživatelů z Rehabilitačního centra Turmalin.

Zdroj: <http://turmaline.ru/gallery/>

Obrázek 10

Camphill Rožkalni v Lotyšsku.

Zdroj: <http://www.camphillrozkalni.lv/iesaistisanas/ka-klut-par-rozkalnu-iemitnieku/>

Obrázek 11

Tkalcovna v camphillu Pahkla v Estonsku.

Zdroj: http://pahklack.org/?page_id=11&lang=en

Obrázek 12

Výroba svíček v camphillu Pahkla.

Zdroj: http://pahklack.org/?page_id=10&lang=en

Obrázek 13

Obyvatelé komunity v Českých Kopistech.

Zdroj: <http://www.camphill.cz/p/kdo-jsme.html>

Anotace

Jméno a příjmení: Nikola Jindrová

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Camphillské hnutí v zemích bývalého Sovětského svazu

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jitka Komendová, Ph.D.

Počet znaků: 75 730

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 6

Počet internetových zdrojů: 23

Charakteristika: Bakalářská práce se zabývá fenoménem camphillského hnutí v zemích bývalého Sovětského svazu. Hlavním cílem je seznámit a popsat fungování konkrétních komunit v Rusku, Lotyšsku a Estonsku. První část práce je zaměřená na vysvětlení pojmů a seznámení s camphillským hnutím všeobecně. Komunity jsou popsány jako alternativní péče o mentálně postižené. Druhá část práce je věnována současné situaci v Rusku a seznámení s fungováním komunity Světлана, Čisté klíče a Rehabilitační centrum Turmalin. V poslední dvě části práce se zabývají camphillskými komunitami Rožkalni v Lotyšsku a Pahkla v Estonsku.

Klíčová slova: camphillské hnutí, camphill, Rusko, osoby s mentálním postižením

Annotation

Name and surname: Nikola Jindrová

Name of department and faculty: Department of Slavonic Studies, Philosophical Faculty Palacky University Olomouc

Name of thesis: Camphill Movement in the post-Soviet Countries

Work leader: doc. Mgr. Jitka Komendová, Ph.D.

Number of symbols: 75 730

Number of attachments: 1

Number of sources: 6

Number of internet sources: 23

Characteristic: This thesis is interested in Camphill movement in the post-Soviet countries. The main objective is introduce and describe the life of specific communities in Russia, Latvia and Estonia. The first part is focused on explaining the concepts and introduction with camphill movement in general. Communities are alternative care for people with mentally disabled. The second part is dedicated to current situation in Russia and familiarization with communities Svetlana, Chistye Klyuchi and Tourmaline Centre for Social Rehabilitation. The last two section are dedicated to communities Rozkalni in Latvia and Pahkla in Estonia.

Key words: Camphill movement, Camphill, Russia, persons with mental disabilities